

Ókori fondorlatok (I.)

Jehovára mondok: nem Jeruzsálem szűzeinek és pletykaéhes, vén csoroszláinak izgatására találtam ki az itt következőket. A múlt homályából földeregő események közül egy asszony különködéséről és egy férfi megszégyenítéséről lesz szó csupán e „felmelegített” történetben. Még hogyha királyi vér is mindkettő, jelentéktelen pör-senés az, ami közöttük, nevükhöz kapcsolódva megesett abban a sok szenvedésen keresztülment ókori városban, melynek arcáról — krónikába illő képes — vagy rejtettebb (al)feléről hétszer hét bőrt húztak volt le a háborús, bosszúálló idők.

A történelem nem ismeri az öncélt(!) - legalábbis távolról csak a meghatározó jellegű dolgokat veszi figyelembe. A trójai háborúk nélkül kérdés, mi maradt volna Heléna szépségének híréből?! Jóllehet a szeszély színei valószerűsítik, teszik hitelessé a történeteket.

Polemon görög király hírénevét ugyan mi őrizte volna meg az utókor számára, ha nincs *az a kis bőrdarab* — függetlenül attól, hogy vállalkozott-e vagy sem a fájdalmas műtétre. Berenikével más a helyzet: lehet vitatkozni azon, hogy hatalmi vágya vagy szépsége volt-e a meghatározóbb, a nagyobb erő, mely e rendkívüli nőszemély sorsát a Judeához kötötte? Ha nem születik Nagy Heródes unokájának, akkor is több emlék maradt volna utána, mint megénekelte kékesfekete hajzuhataga, valamint a királynői nyugalmán átütő szenvedély.

Ebben a bizarr történetcskében azonban nem az Úr büntet őáltala valamely halandót vagy alattvalókat, hanem maga a már-már képtelen női szeszély... ma úgy mondanók: a rekordok könyvébe illő! A krónikás tolla, lám, elakad; miként tudna egy jelentéktelen epizódot elhíhetővé tenni úgy, hogy ne tűnjék égbekiáltó halandzsának. Még ha a fájdalom konkrét, éles mivoltában jelentkezett is: ezt Polemon görög király nyüsztése fejezte ki igazán (*mint fiatal oroszlán ordítása*

— szépíthetnék a Salamon király idejéből vett hasonlattal); annyi bizonyos — a ceremónia résztvevői is konstatálhatták —, hogy Kilikia királya egyhamar nem fog rojttal cifrázott gyalogszékbe ülni.

Igaz (nemcsak az utódok, a történet résztvevői is úgy látták akkor): *más ha harcban vérzik a férfit!*

Ez azonban nem történelmi sztori (már mondtuk, ugye!). Vagy talán így nyer(t) csatát egy nőszemély?

*

A véres leszámolás, a város lerombolása előtt vagyunk. Meddig küldik még Jeruzsálem nyakára az újabb éhes római légiókat? Volt úgy, hogy Florus katonái a gazdagok negyedében fosztogattak, s az értelmetlen, akadékoskodó népség láttán türelmüket veszítve — mint akinek a torkán keresztben áll meg a szálka — sok ezer asszonyt, gyermeket, aggastyánt is lekaszaboltak.

Midőn még fégyver nélkül, hüledezve, a templomhegy felé sodródott a tömeg; midőn még a jól bevált birodalmi taktikának köszönhetően zelóták és szenteskedő farizeusok, „békepártiak”, meg görögök és zsidók közt folyt a civakodás, a mindinkább vérremenő összecsapás, a puritán életű Kypros, Berenike anyja hiába olvasta fejükre (Jeremiás szavaival) Isten végső fenyegetését: „Szétszóróm őket, mint a pozdorját!” Az ájtatosnak mutatkozó Berenikét ott láthatjuk még a főpapi családok körében, a római helyőrség fellegvára, az Antonius-bástya felé tart vezeklő köntösben, mezítláb. Ki tudná megválaszolni csalhatatlanul, hogy a helytartót, Florust végülis mi tette engedékennyé akkor: a tizenkét talentum vagy az, hogy Agrippa király testvérhúga a lábai elé vetette magát? Nem csoda, hogy Berenikének ez az elszánt cselekedete fennmaradt. Amellett persze az is, hogy nem érte be a kapuőrséggel meg azzal, hogy számárcsődörrel állt össze (ez hagyján), de vérfertőzésben élt együtt Agrippa királlyal.

A város megmentője? Parázna asszonyállat? Ki volt ez a varázslatos szépségű, lantpengető, görögül verseket író asszony?

„A hétköznapi érzéki és érzelmes ember sohasem lesz nagy szent. Sem nagy bűnös.”*

Legjobb, ha meghallgatjátok Berenike fondorlatát.

* Arthur Machen

*

„Mint egy viharvert matróna vagy jelentéktelen külsejű nő!” — gondolta azon az estén Berenike. Előbb kétségbeesetten tépte maga fölött a fiatal testet, majd átfordulva lovaglóülésbe, ahogy mozogni kezdett rajta, az ügyetlen kölyök feljajdult. Akkor jutott: eszébe a királynőnek, hogy római katonák szurkálták össze karján, lapockáján az ifjú királyi írnokot, ráadásul három ujját is lemetszették csupa cinizmusból. Berenike tudta magáról, hogy birtoklási vágya az ágyban egy idő óta alábbhagyott; érzelmi életének elsekélyesedése (a megszokás csak fokozza a magányt), az undorra fajuló befeléfordulás valójában az egykor vállásos város romlásával, az önzés és a bizonytalanság fojtogató légkörével függött össze. Könnyed érzéki-séggel még megpróbálta lába közé szorítani a sovány kamasztestet, korbáccsal vert végig tomporán, de ezzel legfeljebb saját hisztériáját fokozta.

„Mint aki semmilyen férfihoz nem való? Kiegészít?” — gerjesztette tovább ingerültségét. Forgolódása a nyoszolyán gyöttrődés volt csak, a kéjhez semmi köze. Gőgösen ráripakodott a szolgára, aki mellett kielégítetlen maradt, de megcsömörölt mégis a parancsszóra vetközni kezdő fiú ijedt, majd alázatos tekintetétől (vagy tulajdon érdektelenségétől inkább?): „Mondj valamit! egy bókot vagy egy trágárságot legalább!” De a fiú ártatlan, könnyes szemmel — a hátától vajon, vagy a sebek sajtásától? — hallgatott.

„Te mulya!” — kiáltott rá dühösen a szeretkezési tárgyra, s mielőtt felkelt volna mellőle, fogaival felhasította a fiú keskeny ajkát, és nyaldosni kezdte a kiserkenő vért. Végül egy fonnyadt fügeből harapott, de a tálba köpte azt is. Hagyta, hogy ponthusi selyembe öltöztessék, balzsammal kenjék be testét, közben elégedetlenül figyelte szemét, száját a tükörben. „Hogy van az, hogy a férfi oly ritkán érti meg a nők kívánsát?” És keménység ült ki démon arcára.

Aztán, mint ketreche zárt párdúc, vőlegényére várva arra gondolt, mi lenne, ha gúnyt űzne jövődöbéljéből — és valamennyi férfiből?!

A város rekkenő hőségben a porba alélt. Berenike hangulatai gyorsan váltakoztak mindig; pillantása azonban ettől a perctől fogva hideg késpenge maradt.

„Mit szóltok hozzá? Micsoda szenzáció!” — suttozták Agrippa udvarában. „Különös, páratlan a maga nevében!” „A menyasszony?”

„Inkább az, amire görög vőlegényét kényszeríti! Az pedig mindent megtesz, hogy Berenike kezét kiérdemelje.”

Egyik éjjel Berenike Saul király leányának álmodta magát. „Zsigereimet tűz emésztette — mesélte másnap, — Dávid király bocsánatáért esedeztem, mint akinek valamilyen nagy vétke van. Megfürösztve rózsaoalajjal, mirhával meghintve vártam szerelmesemet, aki azonban idegen gyanánt ült le ágyam szélére, nagyravágyó asszonynak nevezett, s közölte velem, még gondolkodik, hogy eljegyezzen-e egyáltalán!... A következő éjszakán Polemonnal, a göröggel sétáltam álomban a jeruzsálemi olajfák alatt. Egyszer csak, mint ahogyan a juh farkot szokás markolni, váratlanul megragadva hajfürtjeimet reám ripakodott, hogy ne vegyem el előle a levegőt s a világosságot!... Én felriadva, egész éjjel Beliálhoz, a mélységek ősi istenéhez fohászkoztam, hogy világosítsa meg előttem a párkapcsolat gyökerét. Lehet-e abból emberi boldogság, ha vágy helyett félelem járja át egész lényedet s úgy sarjad élet ágyékodból? Ha nem lelsz örömet a testi érintkezésben, bármekkorára duzzadjon is ágyas társad hímtagja!”

„Minden zsidó rebellis!” — pattogott Polemon vérbeborult szemekkel, Berenike álmában. S még ez akar *egyesülni az ősforrással!* — bosszankodott magában a judeai menyasszony. — Vagy tán az ő Platónjuk nem a nőre (más istenségre) gondol, akivel csak úgy válhatsz eggyé, ha távol tartod magad a szennytől, a kívánságoktól(?)

Kegyetlen hangon felkacagott, éppen mikor bort szolgáltak fel neki serlegben. „Miért nem vagy könyörületes velem?” — hallotta az özvegy anyakirályné hangját a szabadban a kőasztalnál. „Körül kell metéltetnie magát, hogy elnyerhesse a tetszésemet” — válaszolta gonosz vigyorral, s a királyi szőlők aranylevét az elvonuló fuvalás, dobos legények képébe öntötte.

A szertartásra a zsinagógában került sor. Két levita markolta meg a vőlegény karját; de mivel a pap elhibázta a vágást, a vérző vőlegény kitepte magát a fogdmegek kezéből, s elmenekült.

Az ara küldöncöt menesztett utána. Az üzenet kérlelhetetlen volt: ne tekintse kancájának őt a görög, amíg a kantár végleg el nem szakadt!

„Rítus vagy nyiszitelés?” — hüledezett befáslizott hímvesszőjével Polemon; s az udvari bolond egyúttal valódi férfikönnyeket ejtett.

„Még egy herélt iránt is több gyöngédséget, megértést szoktak tanúsítani” — így a násznép. Berenike azonban: NEM! és NEM!

Sajnálattal helyett megvetést érzett.

A föllobbanó gyertyák lángjánál várta vőlegényét, akibe a le szálló est nyilván nem öntött bátorságot; úgy lépett Berenike színe elé, mint a veszthelyre, s kezével elfedve szemérem tájkát, fél térdre ereszkedve kegyelemért esedezett.

Berenike szerette, ha meghajolnak makacssága előtt; ennyi férfiatlanság viszont már kihozta a sodrából. Ennek a sajtó tagú kanna tisztán az agyára ment a hűvös főzetek párája, vagy talán természetfeletti erőt lát menyasszonya akaratában?!

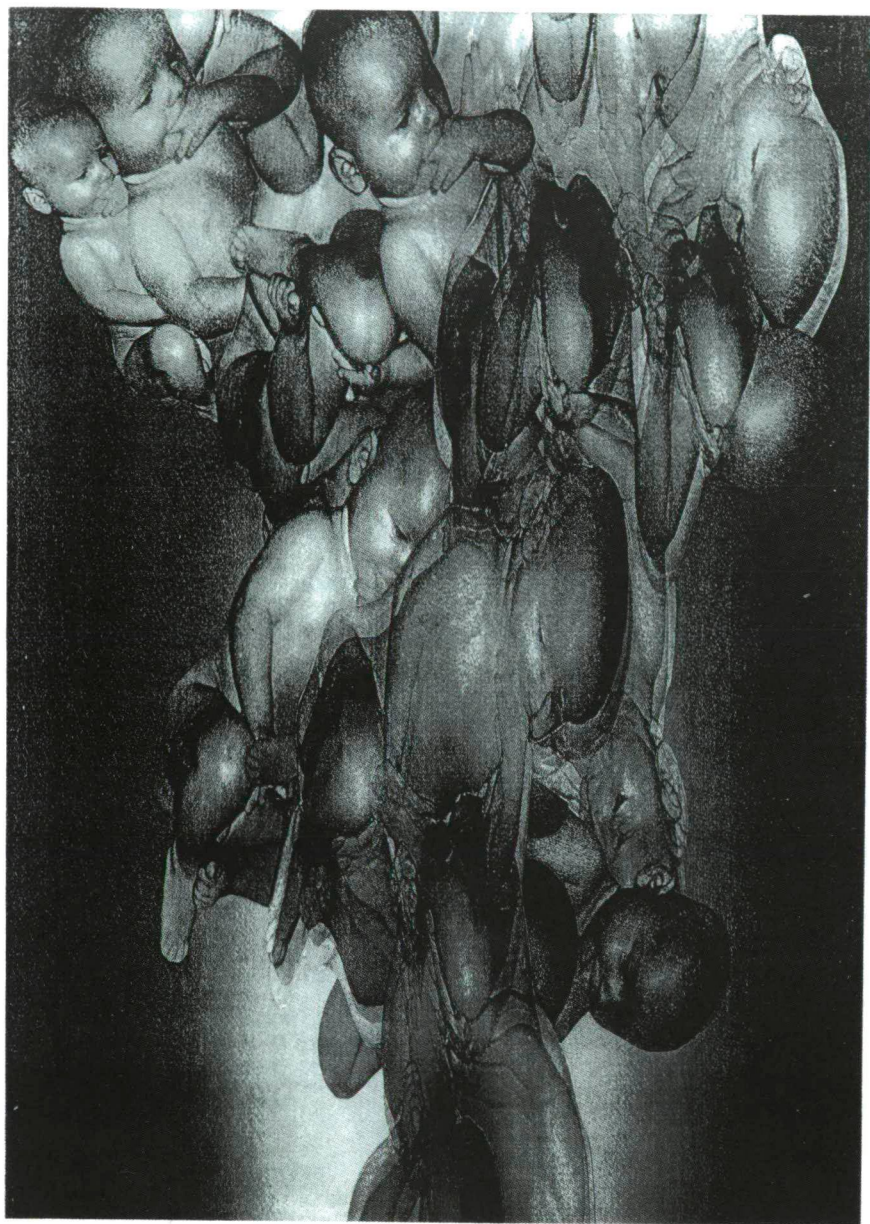
És kihúzta magát, mint számárháton egy délceg parasztasszony.

„Az udvar, ez a csócselék, ha pőrén mutatkoztam volna, attól sem botránkozott volna meg jobban! Mintha mindegy lenne, milyen a bak, akivel egy fedél alá kell költözniem!... Remélhetőleg könnyebb lesz majd elviselnem királyi ágyasom fokhagymaszagát, mint neki a körülmetélést.”

A hajnalig tartó lakomán, amíg eszméleténél volt, egyre ivott, s kacér vigyorral azt hajtogatta: „Minden sebre írt hoz az idő.”

Kolozsvár

Lászlóffy Csaba

Sándor Edit munkája